

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 582/2022-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDACTED]

[REDACTED], právne zastúpenej advokátskou kanceláriou Bukovinský & Chlipala, s. r. o., Svätoplukova 30, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ing. Miroslav Chlipala, PhD., proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5Cdo/142/2021 z 30. júna 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiada o náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v procesnej pozícii žalobkyne sa v konaní pred všeobecnými súdmi domáhala voči Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaná“) náhrady škody. Samotnému procesu civilného súdneho konania predchádzali rôzne obliagačno-právne právne vzťahy, ako aj z toho vyplývajúce súdne konania.

2.1. Sťažovateľ je nadobúdateľom pohľadávky pôvodného veriteľa Investičná a rozvojová banka a. s. (ďalej len „pôvodný veriteľ“) voči dlžníkovi spoločnosti [REDACTED] (ďalej len „dlžník“), na základe zmluvy o úvere č. 300196076 z 12. novembra 1996 (ďalej len „zmluva

o úvere“), ktorá bola zabezpečená na podklade zmluvy o záložnom práve na nehnuteľnosti z 2. novembra 1996 (ďalej len „záložná zmluva“) k nehnuteľnostiam evidovaným na [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] v k. ú. [REDAKOVANÉ] (ďalej len „nehnutel'nosti“).

2.2. Dlžník sa voči pôvodnému veriteľovi domáhal určenia neplatnosti zmluvy o úvere a záložnej zmluvy. Okresný súd Nitra (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 28Cb/119/98 z 20. novembra 1998 určil, že predmetné zmluvy sú neplatné. Proti predmetnému rozsudku podal pôvodný veriteľ odvolanie. Napriek podanému odvolaniu okresný súd vyznačil dlžníkovi na rovnopise predmetného rozsudku doložku právoplatnosti a vykonateľnosti. Na podklade predmetného rozsudku s vyznačenou právoplatnosťou príslušný orgán katastra nehnuteľnosti vymazal záložné právo pôvodného veriteľa týkajúce sa nehnuteľnosti (zapísaných [REDAKOVANÉ]). Krajský súd o podanom odvolaní rozhodol rozsudkom č. k. 26Cob/127/2009 z 26. novembra 2009, ktorým rozsudok súdu prvej inštalacie zmenil tak, že žalobu zamietol.

2.3. Po výmaze záložného práva z katastra nehnuteľnosti dlžník vložil nehnuteľnosti do základného imania spoločnosti [REDAKOVANÉ]; zvýšenie základného imania tejto spoločnosti bolo zapísané do obchodného registra k 22. februára 1999.

2.4. Pôvodný veriteľ sa návrhom domáhal voči dlžníkovi nariadenia predbežného opatrenia, ktorým súd dlžníkovi zakáže akýmkoľvek spôsobom nakladať s hnutel'nými a nehnuteľnými vecami špecifikovanými v záložnej zmluve, o ktorom rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením sp. zn. 28Cb/15/99 (prvé uznesenie z 29. marca 1999, druhé uznesenie z 20. januára 2000, pozn.) tak, že ho zamietol. Pôvodný veriteľ sa nápravy domáhal aj prostredníctvom podnetu na podanie mimoriadneho dovolania prostredníctvom Krajskej prokuratúry v Nitre, ktorý bol odložený, ako aj prostredníctvom sťažnosti adresovanej predsedovi okresného súdu.

2.5. Na majetok dlžníka bol uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 25-24K/87/99 zo 14. októbra 1999 vyhlásený konkurz. Pôvodný veriteľ prihlásil pohľadávku zo zmluvy o úvere v konkurze dlžníka. V priebehu konania bola prihlásená pohľadávka postúpená na sťažovateľku. Sťažovateľka si v konkurznom konaní uplatnila pohľadávku vo výške 3 251 657,93 eur. Na základe rozvrhu uznesenia v konkurze dlžníka bola sťažovateľka uspokojená len sumou 28 811,26 eur.

3. Sťažovateľka dôvodiac, že nesprávnym úradným postupom okresného súdu (vyznačením doložky právoplatnosti a vykonateľnosti na neprávoplatnom rozsudku okresného súdu sp. zn. 28Cb/119/98) jej v príčinnej súvislosti bola spôsobená škoda, po podaní žiadosti Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky o predbežné prerokovanie nároku na náhrady škody, sa po čiastočnom späťvzatí a pripustení zmeny žaloby domáhala voči žalovanej náhrady škody vo výške 2 849 027,68 eur a úrokov z omeškania. Okresný súd rozsudkom (druhým v poradí) č. k. 19C/45/2011 z 15. januára 2020 žalobu sťažovateľky zamietol a žalovanej priznal voči sťažovateľke náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

4. Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) na odvolanie sťažovateľky rozsudkom č. k. 25Co/78/2020 zo 17. marca 2021 rozsudok súdu prvej inštalacie potvrdil a žalovanej priznal náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala sťažovateľka dovolanie s tým, že jeho prípustnosť vyvodila z § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a § 421 ods. 1 písm. a)

a b) CSP. Najvyšší súd rozsudkom č. k. 5Cdo/142/2021 z 30. júna 2022 dovolanie zamietol podľa § 448 CSP ako nedôvodné.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka tvrdí, že rozsudok najvyššieho súdu (vrátane jemu predchádzajúcemu prvoinštančnému rozsudku a odvolaciemu rozsudku) je arbitrárny z dôvodu nemožnosti vyvedenia vyslovených právnych záverov podradením skutkového stavu (nepreukázanie vedomosti spoločnosti [REDAKOVANÉ] o existencii záložného práva) pod príslušnú právnu normu § 151d ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník účinný od 30. júla 1997 do 10. októbra 1999 (ďalej len „§ 151d ods. 2 Občianskeho zákonníka“).

7. Sťažovateľka nesúhlasí s právnymi závermi najvyššieho súdu, podľa ktorého (I.) škoda vznikla v dôsledku pasivity sťažovateľky (resp. jej právneho predchodcu), ktorí mohli a mali podať návrh na výkon záložného práva, prípadne sa domáhať určenia povinnosti strpieť výkon záložného práva a podľa ktorého (II.) nie je pre účely predmetného konania podstatný záver o tom, či záložné právo malo pôsobiť proti spoločnosti [REDAKOVANÉ] a o splnení podmienok podľa 151d ods. 2 Občianskeho zákonníka, teda či mala spoločnosť [REDAKOVANÉ] vedomosť o záložnom práve, resp. vedomosť o podanom odvolaní voči rozsudku okresného súdu sp. zn. 28Cb/119/98. Týmto najvyšší súd založil svoje rozhodnutie na vedomom a zámernom ignorovaní predpokladov hypotézy právnej normy relevantnej pre jeho rozhodnutie (§ 151d ods. 2 Občianskeho zákonníka).

8. V ústavnoprávnej argumentácii sťažovateľky preto dominuje polemika o tom, či spoločnosť [REDAKOVANÉ] vedela alebo či mohla vedieť o existencii záložného práva v čase nadobudnutia nehnuteľností titulom vkladu do základného imania. Výlučne v prípade, ak by táto spoločnosť vedela, že záložné právo existuje a ak by táto vedomosť bola v konaní preukázaná, iba vtedy by bol odôvodnený názor súdov, že škoda uplatnená sťažovateľkou vznikla nepodaním žaloby o určenie povinnosti strpieť výkon záložného práva. Sťažovateľka však zdôrazňuje, že v konaní tieto skutočnosti preukázané neboli, preto by podanie žaloby o učenie povinnosti strpieť výkon záložného práva nemohli byť úspešné. Rovnako nerealizovanie takýchto úkonov by nebolo možné považovať za príčinu vzniku škody uplatnenej sťažovateľkou. Opačný výklad považuje sťažovateľka za arbitrárny a zjavne neodôvodnený.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) rozsudkom najvyššieho súdu o zamietnutí dovolania z dôvodu jeho arbitrárnosti. Sťažovateľka namieta arbitrárnosť a zjavnú neodôvodnenosť právnych záverov vyvedených najvyšším súdom, ktoré mali za následok porušenie označených práv podľa ústavy a dohovoru.

III.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu:

10. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené, a tak z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05).

11. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom pre poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (m. m. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

12. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať prípustnosť dovolania. V prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nezasahuje do ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale ani formalistická a aby bola čo najústálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

13. Arbitrárnosť napadnutého rozsudku najvyššieho súdu je nosná námietka prezentovaná v ústavnej sťažnosti. Arbitrárnosť môže mať v súdnych rozhodnutiach rôznu podobu. Podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu o arbitrárne rozhodnutie ide najmä vtedy, ak je svojvoľné. Môže tiež ísť o extrémny nesúlad právnych záverov s vykonaným dokazovaním alebo môže ísť o taký výklad zákona, ktorý nemá oporu v medziach rozumného a prípustného výkladu zákona. Arbitrárnosť môže tiež spočívať v takom hodnotení dôkazov, ktoré je vykonané bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu tak, že z nich pri žiadnej mozgnej interpretácii nevyplývajú prijaté skutkové základy. Arbitrárnosť teda znamená interpretačný exces. Arbitrárne rozhodnutie je spravidla spojené s nedostatočným odôvodnením, avšak nemusí to tak byť nevyhnutne. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05). V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06, I. ÚS 200/2012). Arbitrárne rozhodnutie predstavuje zásah do práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces (I. ÚS 115/2020).

14. Ako vyplýva z chronológie konania pred všeobecnými súdmi, okresný súd a krajský súd rozhodli v neprospech sťažovateľky. Sťažovateľka sa následne domáhala ochrany prostredníctvom dovolania na najvyššom súde, ktorý dospel k záveru, že dovolanie je prípustné, nie však dôvodné. Najvyšší súd tak dovolanie vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP a podľa

§ 421 ods. 1 písm. a) CSP meritórne preskúmal a konštatoval jeho nedôvodnosť. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu § 421 ods. 1 písm. b) najvyšší súd nepristúpil k meritórnemu prieskumu nastolených otázok z dôvodu ich procesnej neprípustnosti. Sťažovateľka namieta, že napadnutý rozsudok je arbitrárny a zjavne neodôvodnený, čo spôsobilo porušenie jej práv. Ústavný súd tak preskúmal samotný proces civilného súdneho konania a v rámci neho ústavnú súladnosť zamietnutia daného mimoriadneho opravného prostriedku.

15. Všeobecne sťažovateľka vyjadruje svoju nespokojnosť s tým, že všeobecné súdy vyhodnotili absenciu príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom okresného súdu vyznačením doložky právoplatnosti a vykonateľnosti na neprávoplatnom rozsudku okresného súdu a vzniknutou škodou. V okolnostiach tejto prerokúvanej veci je spornou otázkou existencia príčinnej súvislosti ako základného predpokladu zodpovednosti žalovanej za škodu v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Kým sťažovateľka príčinu jej škody vidí v nesprávnom úradnom postupe súdu, všeobecné súdy za príčinu škody považujú jej pasivitu, prípadne nesprávne zvolené právne prostriedky na ochranu svojich práv.

16. Konkrétne, zo sťažnostnej narácie ústavný súd identifikoval konštrukciu nosnej námietky formulovanú v hypotetickej rovine nasledovne: pokiaľ by v konaní o náhradu škody zistený skutkový stav (resp. reálne v konaní nepreukázaná vedomosť spoločnosti [REDAKOVANÉ] o existencii záložného práva a o podaní odvolania proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 28Cb/119/98) bol podradený pod príslušnú právnu normu (§ 151d ods. 2 Občianskeho zákonníka) nebolo možné vyvodit' záver, že škoda vznikla v dôsledku pasivity sťažovateľky. Z obsahu celej ústavnej sťažnosti tak výrazne vyčnieva požiadavka nevyhnutnosti preukázania vedomosti spoločnosti [REDAKOVANÉ] o existencii záložného práva v konaní o náhrade škody pre prijatie správneho právneho záveru v zmysle § 151d ods. 2 Občianskeho zákonníka, čo považuje za skutočnosť spôsobilú ovplyvniť výsledok konania vo veci samej.

17. Tento východiskový sťažnostný argument sťažovateľky však nemá oporu vo vykonanom dokazovaní v konaní o náhradu škody ani v samotnej podstate konania o náhradu škody.

18. Z výsledkov dokazovania v predmetnom konaní zreteľne vyplýva, že vedomosť spoločnosť [REDAKOVANÉ] o existencii záložného práva bola preukázaná už v prvoinštančnom konaní práve na základe zistenia (z výpisov z obchodného registra), že predmet záložného práva bol vložený dlžníkom (ako majoritným spoločníkom s obchodným podielom 99,95 %) do základného imania spoločnosti [REDAKOVANÉ]. Okresný súd tiež poukázal na vzájomné personálne prepojenie oboch spoločností. V rámci uvedených skutočností tak nezistil dobromyseľnosť spoločnosti [REDAKOVANÉ] vo vzťahu k nadobúdaniu nepeňažného vkladu do jej základného imania. Odvolací súd na zdôraznenie správnosti prvostupňového súdu k tvrdeniu sťažovateľky o nesplnení podmienky existencie záložného práva vysvetlil, že výmaz z katastra nehnuteľnosti sám osebe nemôže vyvolať záväzkovoprávny účinok na vznik, zmenu či zánik práva. Podobne aj ústavný súd vo svojej judikatúre uvádza, že materiálna publicita údajov katastra nehnuteľností je vyvrátiteľná a podmienená tým, či sa v konkrétnom prípade nepreukáže nesúlad údajov katastra so skutočným stavom. S touto okolnosťou musí byť opatrný nadobúdateľ uzrozumený, preto údaje v katastri nestačia na prelomenie zásady *nemo plus iuris* (I. ÚS 510/2016). Okresný súd, ako aj krajský súd (vrátane najvyššieho súdu) označili za podstatnú okolnosť pre meritum veci vedomosť sťažovateľky o existencii a možnosti domáhať sa záložného práva (prostredníctvom návrhu na výkon záložného

práva, prípadne možnosti domáhať sa strpenia výkonu záložného práva), čo však neurobila, a nie pôsobenie záložného práva voči spoločnosti [REDACTED] spôsobom, akým sa domáha sťažovateľka.

19. Kým okresný súd a krajský súd v konaní o náhradu škody zisťovali a napokon aj preukázali vedomosť spoločnosti [REDACTED] o existencii záložného práva, tak najvyšší súd konštatuje, že pre účely konania o náhrade škody nesprávnym úradným postupom nie je podstatný záver o tom, či záložné právo malo pôsobiť proti spoločnosti [REDACTED] a o splnení podmienok podľa § 151d ods. 2 Občianskeho zákonníka s dodatkom, že takéto zisťovanie by bolo predmetom konania, ak by sa právny predchodca domáhal výkonu záložného práva.

20. Napokon sťažovateľka v súlade so sťažnostným petitom, namieta arbitrárnosť a zjavnú neodôvodnenosť právnych záverov najvyššieho súdu o irelevantnosti zisťovania pôsobenia záložného práva voči spoločnosti [REDACTED] v konaní o náhradu škody. Táto argumentácia najvyššieho súdu však nie je ústavnou sťažnosťou relevantným spôsobom spochybnená. Arbitrárnosť tohto právneho záveru sťažovateľka dôvodí nemožnosťou podriaďiť zistený skutkový stav (nepreukázanie vedomosti spoločnosti [REDACTED] o záložnom práve) pod príslušnú právnu normu (§ 151d ods. 2 Občianskeho zákonníka). Z uvedeného vyplýva, že používa tú istú argumentáciu voči rozdielnemu právnomu posúdeniu nižších súdov na jednej strane a najvyšším súdom na strane druhej. Inými slovami, to, čo bolo potrebné argumentačne rozdeliť, sťažovateľka nelogicky spojila. Konštrukcia sťažovateľky o tom, že v dôsledku nepreukázania vedomosti spoločnosti [REDACTED] o existencii záložného práva nemohla vzniknúť škoda pasivitou sťažovateľky (resp. jej právneho predchodcu) nemá žiaden logický rozmer vo vzťahu k záveru dovolacieho súdu o irelevantnosti takéhoto preukazovania v konaní o náhradu škody, z ktorého by bolo možné vyvodiť jeho arbitrárnosť a následne aj jeho rozpor s namietaným porušením základných práv sťažovateľky.

21. Ústavný súd dodáva, že hoci predmetné konanie o náhrade škody v sebe poníma rôzne čiastkové právne otázky, sťažovateľka sa vo svojej argumentácii sústredila na jeden parciálny okruh týkajúci sa relevantnosti pôsobenia záložného práva voči spoločnosti [REDACTED]. Konštatuje, že k uvedenému sťažovateľka dostala relevantné a ústavne udržateľné odpovede či už zo strany prvostupňového a odvolacieho súdu, alebo zo strany dovolacieho súdu, ktoré nemožno považovať za neodôvodnené alebo arbitrárne.

22. Ústavný súd je pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti podľa § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný dôvodmi, ktoré uvádza sťažovateľka, pričom z týchto nevyplýva žiaden argument smerujúci k tomu, že by napadnuté rozhodnutie bolo v rozpore so základným právom sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

23. Ústavný súd svoj názor o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti odvádza od samotnej podstaty právnej veci sťažovateľky a podstaty jej neúspechu v konaní o náhradu škody pred všeobecnými súdmi, ktorý spočíva v neefektívnom využití právnych prostriedkov, v dôsledku ktorého jej vznikla škoda. Hmotným právam sa poskytuje ochrana primárne prostredníctvom konania pred všeobecnými súdmi. V rámci týchto konaní sú všeobecné súdy povinné o porušených alebo ohrozených právach rozhodnúť, a to tak, aby rozhodnutie neporušilo základné práva a slobody tých, ktorí sa na súd obrátili. Pokiaľ však osoba nepodá vhodnú žalobu na účel ochrany svoj práv, je sama zodpovedná za to, že jej hmotným právam nebola poskytnutá adekvátna ochrana.

Skutočnosť, že sťažovateľka s právnym záverom všeobecných súdov vrátane najvyššieho súdu o neexistencii príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom súdu a škodou nesúhlasí, sama osebe nepostačuje na vyslovenie porušenia jej práv.

24. V naznačených súvislostiach nemá ústavný súd žiadne pochybnosti o ústavnej udržateľnosti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu o tom, že dovolanie nie je dôvodné. Ustanovenie § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde dáva v záujme racionality a efektivity konania ústavnému súdu právomoc posúdiť prijateľnosť návrhu pred tým, než dospeje k záveru, že o návrhu rozhodne meritórne nálezom. Za zjavne neopodstatnenú považuje takú sťažnosť, keď uplatnené námietky nie sú spôsobilé spochybniť ústavnosť napadnutých rozhodnutí. Tak je to aj v tomto prípade. Preto ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. októbra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu